

Odpis wyroku

Sygn. akt V ACa 702/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny
w składzie:

Przewodniczący: SSA Maryla Domel-Jasińska
Sędziowie: SA Irma Kul (spr.)
SA Roman Kowalkowski
Protokolant: st. sekretarz sądowy Justyna Stankiewicz

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2016 r. w Gdańsku na rozprawie
sprawy z powództwa Stowarzyszenia Piłkarskiego "Zawisza" w Bydgoszczy
przeciwko WKS ZAWISZA Bydgoszcz Spółce Akcyjnej w Bydgoszczy
o stwierdzenie nieważności lub uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia
Akcjonariuszy
na skutek apelacji powoda
od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy
z dnia 1 czerwca 2015 r. sygn. akt VIII GC 253/14

I. zmienia zaskarżony wyrok:

- a) w punkcie 1 (pierwszym) w ten sposób, że uchyła uchwałę nr 5 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy WKS Zawisza Bydgoszcz Spółki Akcyjnej w Bydgoszczy z dnia 20 sierpnia 2014 r. i oddala powództwo w pozostałej części,

- b) w punkcie 2 (drugim) poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 2.377 (dwa tysiące trzysta siedemdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
- II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.270 (dwa tysiące dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Na oryginale właściwe podpisy.

Na oryginale właściwe podpisy

Za zgodność

[Signature]
Marek Skarżyński

V ACa 702/15

Uzasadnienie

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 1 czerwca 2015r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy oddalił powództwo Stowarzyszenia Piłkarskiego „Zawisza” w Bydgoszczy skierowane przeciwko WKS Zawisza Bydgoszcz Spółce Akcyjnej w Bydgoszczy o stwierdzenie nieważności uchwały nr 5 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy pozwanej z dnia 20 sierpnia 2014r. ewentualnie o uchylenie tej uchwały.

Sąd ten ustalił, że powód jest akcjonariuszem pozwanej Spółki. Powód dwukrotnie był zawiadamiany o zaplanowanym na dzień 20 sierpnia 2014r. Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy. Żadne z tych zawiadomień odebranych przez powoda nie zawierało projektu zmian statutu, a jedynie informacje, że porządkiem obrad objęte jest podjęcie uchwał w przedmiocie zmian Statutu pozwanej Spółki. Przedstawiciel powoda był obecny na zgromadzeniu w dniu 20 sierpnia 2014r. na którym podjęto uchwałę nr 5 zmieniającą statut w ten sposób, że dodano do § 2 statutu ustęp 5 w brzmieniu „Spółka może również używać wyróżniającego ją znaku słowno-graficznego: czarna litera „Z” na żółtym tle w niebiesko-czarnej tarczy (przedstawionego w formie załącznika do statutu)”. Powód zgłosił sprzeciw zarówno co do prawidłowości zwołania Zgromadzenia jak i jego ważności i zdolności podejmowania uchwał w związku z nie podaniem przez pozwaną w zawiadomieniu o planowanych zmianach w statucie. Powód głosował przeciwko zaskarżonej uchwale i zgłosił sprzeciw, który został zaprotokolowany. Dalej Sąd ustalił, że zgodnie z § 19 ust. 2 pkt 1 Statutu pozwanej Spółki uchwały Walnego Zgromadzenia mające za przedmiot znak słowno-graficzny opisany w § 2 ust. 4 Statutu („Spółka używać będzie wyróżniającego ją znaku słowno-graficznego: czarna litera „Z” na białym tle w niebiesko-czarnej tarczy”) wymagają zgody wszystkich akcjonariuszy. Powód uzyskał prawo ochronne dotyczące znaku słowno-graficznego opisanego w § 2 ust. 4 Statutu i na mocy umowy licencyjnej z dnia 12 kwietnia 2010r. udzielił licencji do jego używania pozwanej Spółce. Z uwagi na treść zaskarżonej uchwały pozwana korzysta zarówno ze znaku słowno-graficznego opisanego w § 2 ust. 4 Statutu jak i ze znaku wprowadzonego zaskarżoną uchwałą.

Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że powód istotnie nie został prawidłowo zawiadomiony ponieważ w zawiadomieniu nie podano treści proponowanych zmian Statutu. Narusza to art. 402 § 2 k.s.h. Nie spowodowało to jednak nieważności zaskarżonej uchwały ponieważ doszło jedynie do uchybienia formalnego pozostającego bez wpływu na treść uchwały.

Uznał Sąd Okręgowy, że również żądanie o uchylenie zaskarżonej uchwały w oparciu o art. 422 § 1 k.s.h. jest bezpodstawne. Zdaniem Sądu dla uwzględnienia powództwa w oparciu o art. 422 § 1 k.s.h. niezbędne jest wykazanie, oprócz przesłanki

sprzeczności ze statutem bądź dobrymi obyczajami, także co najmniej jednego z dwóch elementów wskazanych w drugim zdaniu koniunkcji a zatem, że sporna uchwała godzi również w interesy spółki lub ma na celu pokrzywdzenie akcjonariusza.

W ocenie Sądu Okręgowego zaskarżona uchwała jest zgodna ze Statutem. Jednomyslności o której mowa w § 19 ust. 2 pkt 1 wymaga jedynie zmiana m.in. znaku słowno-graficznego wymienionego w § 2 ust. 4 a zmiany takiej zaskarżona uchwała nie dokonuje. Uchwała ta nie zmienia opisanego w § 2 ust. 4 znaku a jedynie przewiduje wprowadzenie znaku dodatkowego. Pozwana ma zatem prawo do używania obu znaków w tym również dotychczasowego. Powód – w ocenie Sądu – nie wskazał a tym bardziej nie udowodnił innych przesłanek uchylenia zaskarżonej uchwały, o których mowa w art. 422 § 1 k.s.h. Uchwała nie godzi w interesy Spółki ani też nie krzywdzi powoda jako akcjonariusza. Powód nie udowodnił, że jego prawa jako osoby uprawnionej do znaku zostały uszczuplone.

Z tą argumentacją Sąd oddalił również żądanie ewentualne.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł powód.

Zarzucił:

- 1) w zakresie oddalenia powództwa w przedmiocie stwierdzenia nieważności uchwały nr 5 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy WKS ZAWISZA Bydgoszcz S.A. z siedzibą w Bydgoszczy z dnia 20 sierpnia 2014r.:
 - a) naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 402 § 2 k.s.h. i art. 404 § 1 k.s.h. w zw. z art. 425 § 1 k.s.h. poprzez ich błędną wykładnię i uznanie, że podjęcie w dniu 20 sierpnia 2014r. na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy WKS ZAWISZA Bydgoszcz S.A. uchwały nr 5 dotyczącej zmiany statutu Spółki, pomimo niewskazania w ogłoszeniu o walnym zgromadzeniu wzmianki o dotychczas obowiązujących postanowieniach oraz treści projektowanych zmian Statutu, a tym samym podjęcie uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad, nie stanowi uchybień proceduralnych skutkujących nieważnością tej uchwały na podstawie art. 425 § 1 k.s.h.;
- 2) w zakresie oddalenia powództwa w przedmiocie uchylenia uchwały nr 5 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy WKS ZAWISZA Bydgoszcz S.A. z siedzibą w Bydgoszczy z dnia 20 sierpnia 2014r.:
 - a) naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:
 - sprzeczne z zasadami logiki uznanie, że zaskarżona uchwała wprowadza do statutu dodatkowy (drugi) znak słowno-graficzny, podczas gdy faktycznie zmienia ona dotychczas używany przez pozwaną znak słowno-graficzny określony w § 2 ust. 4 statutu Spółki, co zgodnie z § 19 ust. 2 pkt 1 statutu wymaga jednomyslności akcjonariuszy;

– sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego uznanie, że wprowadzenie zaskarżoną uchwałą do statutu Spółki w § 2 ust. 5 o treści: „Spółka może używać wyróżniające ją znaku słowno-graficznego: czarna litera „Z” na żółtym tle w niebiesko-czarnej tarczy (przedstawionego w formie załącznika do Statutu)” w obliczu brzmienia § 2 ust. 4 i § 19 ust. 2 pkt 1 statutu Spółki, a zatem wbrew statutowemu wymogowi jednomyślności, nie stanowi pokrzywdzenia powoda, któremu tym samym ograniczono pierwotne uprawnienia, i jednocześnie nie narusza interesu Spółki, podczas gdy przestrzeganie statutu leży zawsze w interesie Spółki;

– brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie, a mianowicie z pominięciem jego istotnej części – zeznań stron i świadka Jerzego Mickuś, z których wynika, iż wprowadzona zaskarżoną uchwałą zmiana statutu miała na celu pokrzywdzenie akcjonariusza mniejszościowego (powoda), którego pozycja została tym samym bardziej zmarginalizowana, i że jednocześnie zaskarżona uchwała godzi w interes pozwanej Spółki i prowadzonego przez nią klubu piłkarskiego;

b) naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 422 § 1 k.s.h. poprzez jego niezastosowanie.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i stwierdzenie nieważności zaskarżonej uchwały nr 5 z dnia 20 sierpnia 2014r. ewentualnie o jej uchylenie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Powód zgłosił żądanie określone w nauce procesu cywilnego jako żądanie ewentualne (żądanie unieważnienia uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy ewentualnie jej uchylenia). W takiej sytuacji sąd w pierwszej kolejności rozpoznaje powództwo o unieważnienie uchwały a w przypadku jego oddalenia przechodzi do rozpoznania powództwa o uchylenie uchwały. Podyktowane to jest faktem, że inne są przesłanki uchylenia uchwały akcjonariuszy (art. 422 § 1 k.s.h.) a inne stwierdzenia jej nieważności (art. 425 § 1 k.s.h.). W zaskarżonym wyroku Sąd Okręgowy oddalił powództwo zgłoszone jako ewentualne w całości uznając, że zaskarżona uchwała jest nie tylko ważna ale też że nie istnieją przesłanki do jej uchylenia.

Powód w apelacji skarży to rozstrzygnięcie zarzucając naruszenie art. 425 § 1 k.s.h. w zw. z art. 402 § 2 i 404 § 1 k.s.h. poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że uchwała jest ważna oraz naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. i art. 422 k.s.h. i przyjęcie, że nie istnieją przesłanki do uchylenia uchwały.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do pierwszego żądania (stwierdzenia nieważności uchwały).

Uchwała akcjonariuszy może być sprzeczna z ustawą, jeżeli przy jej podjęciu naruszone zostały przepisy ustawy określające zasady podejmowania uchwał (uchybień formalne), tak jak miało to miejsce w rozpoznawanej sprawie w której doszło do uchybień formalnych na etapie zwołania zgromadzenia. Jednakże takie uchybień mogą powodować nieważność uchwały (art. 252 § 1 k.s.h.) tylko wówczas, gdy miały wpływ na treść uchwały. Pogląd taki, znajdujący zastosowanie do powództw dotyczących uchwał organów różnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie będących osobami prawnymi, należy uznać za utrwalony w orzecznictwie (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 grudnia 1998r., I CKN 243/98, OSNC 243/98, z dnia 16 października 2002r., IV CKN 1351/00, OSNC 2004, nr 3 poz. 40, z dnia 8 lipca 2004r., IV CSK 543/03, OSNC 2005 nr 7-8 poz. 132, z dnia 16 lutego 2005r., III CK 296/04, OSNC 2006, nr 2 poz. 31, z dnia 10 marca 2005r., III CSK 477/04, Wokanda 2005, nr 5-7 s. 15, z dnia 28 listopada 2007r., V CSK 285/07, niepubl. z dnia 26 marca 2009 r., I CSK 253/08, niepubl., z dnia 24 czerwca 2009r., I CSK 510/08 Lex nr 511,977).

Należy zgodzić się z Sądem Okręgowym iż istotnie pozwana naruszyła art. 402 § 2 k.s.h. nie podając w zawiadomieniu o Walnym Zgromadzeniu treści projektowanej zmiany statutu. Powód nie wykazał jednak czy to uchybień formalne mogło mieć jakikolwiek wpływ na treść zaskarżonej uchwały.

Przeciwnie z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, że pomiędzy pozwaną spółką a powodem (jej mniejszościowym akcjonariuszem) od pewnego czasu toczył się spór dotyczący zakresu używania przez pozwaną znaku słowno-graficznego opisanego w § 2 ust. 4 statutu spółki, z którego spółka korzystała w oparciu o umowę licencyjną z dnia 12 kwietnia 2010r. zawartą pomiędzy stronami, w której powód występuje jako licencjodawca posiadający prawo do znaku słowno-graficznego określonego w § 2 ust. 4 statutu spółki. Ponieważ powód nie zgadzał się na rozszerzenie zakresu używania znaku określonego w statucie, pozwana wprowadziła do stosowania w praktyce dodatkowy znak słowno-graficzny odbiegający od opisanego w statucie. Powód wiedział zatem czego zmiana statutu może dotyczyć. Mimo braku w zawiadomieniu treści projektowanych zmian statutu powód stawiał się na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy w dniu 20 sierpnia 2014r. (kapitał reprezentowany na Walnym Zgromadzeniu w dniu 20 sierpnia 2014r. wynosił 100%). Powód głosował przeciw uchwale a zatem uchybień formalne w postaci naruszenia art. 402 § 2 zd. 2 k.s.h. nie miało żadnego wpływu na treść podjętej uchwały dotyczącej zmiany statutu.

W tej sytuacji słusznie orzekł Sąd Okręgowy, że powództwo o stwierdzenie nieważności zaskarżonej uchwały należało oddalić.

Inaczej rzecz wygląda z żądaniem ewentualnym w postaci domagania się uchylecia uchwały podjętej w dniu 20 sierpnia 2014r.

Na wstępie należy zauważyć, że problematyka zaskarżania uchwał organów właścicielskich spółek kapitałowych (walnego zgromadzenia oraz zgromadzenia wspólników) należy nadal do spornych i budzących kontrowersje w doktrynie oraz orzecznictwie. Jedną z kwestii budzących spory jest interpretacja przesłanek wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały, przewidzianego w art. 249 i 422 k.s.h.

Kodeks spółek handlowych w art. 249 oraz 422 stanowi, że uchwała sprzeczna z umową spółki (statutem) bądź dobrymi obyczajami i godząca w interes spółki lub mająca na celu pokrzywdzenie wspólnika (akcjonariusza) może być zaskarżona w drodze powództwa o uchylenie uchwały. Przepis ten zawiera zatem cztery odrębne przesłanki dopuszczalności zaskarżenia uchwały powództwem o uchylenie uchwały: sprzeczność z umową albo statutem, sprzeczność z dobrymi obyczajami, godzenie w interes spółki, cel pokrzywdzenia wspólnika albo akcjonariusza.

W interpretacji art. 249 i 422 k.s.h. nie ma jednolitego poglądu dotyczącego kombinacji wystąpienia powyższych przesłanek. Pierwszy pogląd zakłada, że przepis art. 249 i 422 k.s.h. zawiera koniunkcję alternatyw tzn. do skutecznego zaskarżenia uchwały jest konieczne występowanie co najmniej jednej spośród dwóch pierwszych przesłanek i co najmniej jednej przesłanki spośród dwóch kolejnych (por. np. W. Popiołek w: System prawa handlowego t. 2B, Warszawa 2007, s. 190, Kodeks spółek handlowych t. 2, S. Sołtysiński, A. Szwejkowski, A. Szumiński, J. Szwaja, Warszawa 2008, s. 1241, A. Kidyba Kodeks spółek handlowych, t. 2 Kraków 2004, s. 630).

Drugi pogląd zakłada, że zdanie zawarte w przepisach art. 249 i 422 k.s.h. stanowi alternatywę przesłanki sprzeczności z umową (statutem) oraz koniunkcji sprzeczności z dobrymi obyczajami i alternatywy dwóch ostatnich przesłanek, co oznacza że sprzeczność ze statutem lub umową spółki może stanowić samodzielną przesłankę zaskarżenia uchwały (por. np. M. Rodzyńkiewicz, Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2012, s. 461, K. Strzelczyk, Kodeks spółek handlowych. Komentarz, t. 2, Warszawa 2011, s. 482, A. Herbert w: System prawa prywatnego, t. 17A, Warszawa 2010, s. 411, A. Rachwał w: System prawa handlowego t. 2A, Prawo spółek handlowych, S. Włodyka, Warszawa 2007 s. 1002).

Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku w sposób wyraźny opowiedział się za pierwszym poglądem. W rozpoznawanej sprawie nie ma jednak potrzeby opowiadania się w sposób zdecydowany za jednym czy drugim poglądem ponieważ zaskarżona uchwała jest – zdaniem Sądu Apelacyjnego – nie tylko sprzeczna ze statutem ale także ma na celu pokrzywdzenie akcjonariusza. Związując spółkę akcyjną założyciele (powód i Miasto Bydgoszcz) uznali, że najważniejsze dla spółki kwestie wymagają zgody wszystkich akcjonariuszy. W § 19 ust. 2 Statutu postanowiono bowiem, że zgody wszystkich akcjonariuszy – jednomyślności (100% głosów) wymagają uchwały mające,

za przedmiot sprawy w nim wymienione w tym mające za przedmiot zmianę znaku słowno-graficznego (wymienionego w § 2 ust. 4). W § 2 ust. 4 Statutu przyjęto że „spółka używać będzie wyróżniającego ją znaku słowno-graficznego: czarna litera „Z” na białym tle w niebiesko-czarnej tarczy”. Akcjonariusze przyjęli zatem, że znak słowno-graficzny jakiego będzie używać WKS „Zawisza” w Bydgoszczy jest jeden, opisany w statucie i że nie może ta istotna z punktu widzenia klubu sportowego kwestia podlegać zmianom wraz ze zmianą akcjonariatu większościowego. Zmiana znaku i barw klubowych mogła zostać dokonana jedynie za zgodą wszystkich akcjonariuszy.

Wprowadzenie zaskarżoną uchwałą alternatywnego znaku słowno-graficznego obok istniejącego, opisanego w statucie jest – wbrew temu co przyjął Sąd Okręgowy – zmianą Statutu. W miejsce uzgodnionego jednomyślnie i podlegającego jedynie jednomyślnym zmianom znaku słowno-graficznego wprowadzono w sposób większościowy – a więc sprzeczny z § 2 ust. 4 i 19 ust. 2 pkt 1 Statutu – relatywizm, którego Statut nie zakładał. Doprowadziło to do absurdalnej sytuacji w której klub sportowy wolą większości akcjonariuszy miałby się posługiwać dwoma różnymi znakami: temu określonym w § 2 ust. 4 i temu przyjętemu zaskarżoną uchwałą w brzmieniu „spółka może również używać wyróżniającego ją znaku słowno-graficznego: czarna litera „Z” na żółtym tle w niebiesko-czarnej tarczy”. Rację ma zatem skarżący, że uchwała nr 5 z dnia 20 sierpnia 2014r. w sposób ewidentny jest sprzeczna ze statutem.

Przechodząc do przesłanki wymienionej w art. 422 k.s.h. w postaci celu pokrzywdzenia akcjonariusza należy przede wszystkim przypomnieć że powód jest mniejszościowym akcjonariuszem (163 akcje z 7525 akcji kapitału zakładowego). Zastrzeżenia zawarte w 19 ust. 2 Statutu pozwanej Spółki uzależniające dokonywanie zmian w spółce w sprawach tam wymienionych od zgody wszystkich akcjonariuszy pozwalają powodowi – jako akcjonariuszowi mniejszościowemu – na zachowanie wpływu na podejmowanie decyzji w sprawach istotnych dla Spółki. Pamiętać trzeba, że to powodowi przysługuje prawo do znaku towarowego (czarna litera „Z” na białym tle w niebiesko-czarnej tarczy), który to znak był przedmiotem umowy licencyjnej zawartej przez strony w dniu 12 kwietnia 2010 r. w oparciu o którą pozwana uzyskała prawo do używania tego znaku (umowa zawarta do dnia 9 stycznia 2016r. nie została przedłużona a pozwana używa obecnie tylko znaku określonego zaskarżoną uchwałą). Podejmując zaskarżoną uchwałę większościowi akcjonariusze mieli na celu uniknięcie konieczności zawarcia przez strony dalszej umowy licencyjnej i w istocie pozbawienie powoda wpływu na to jakimi barwami klubowymi posługiwać się będzie pozwana. Trzeba zatem powiedzieć wyraźnie, że uchwała nr 5 Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy pozwanej miała na celu pokrzywdzenie powoda jako akcjonariusza mniejszościowego i że cel ten przyświecał zarówno podejmowaniu uchwały jak i jej wykonaniu. Prawa

powoda do znaku, którym dotychczas – zgodnie ze Statutem – posługiwał się klub stałyby się bezużyteczne a powód zostałby zmarginalizowany.

Mając na uwadze powyższe należy uznać za trafne te zarzuty skarżącego, które dotyczą oddalenia powództwa przez Sąd Okręgowy w części dotyczącej żądania uchylenia uchwały nr 5 podjętej przez pozwaną w dniu 20 sierpnia 2014r. a więc zarzutów dotyczących zarówno naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że zmiana statutu w istocie nie jest zmianą jak i art. 422 § 1 k.s.h. poprzez przyjęcie, że nie ma on zastosowania w sprawie.

W konsekwencji zatem zaskarżony wyrok należało zmienić i uwzględnić żądanie o uchylenie zaskarżonej uchwały w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. W pozostałej części, tj. co do żądania stwierdzenia nieważności tej uchwały powództwo było nieuzasadnione (art. 385 k.p.c.).

Zmiana wyroku pociągnęła za sobą konieczność zmiany orzeczenia o kosztach procesu w oparciu o art. 98 k.p.c. W oparciu o tę podstawę orzeczono również o kosztach procesu za drugą instancję.

Na oryginale właściwa podpis
Za zgodność

2014
Kierownik
Sądu
Marek M...